

MØRE OG ROMSDAL STATSADVOKATEMBETER

Politimesteren i Møre og Romsdal
Postboks 1353 Sentrum
6001 ÅLESUND

REF.:

VÅR REF.:
2019/00140-004 ITN-sk

DATO:
28. november 2019

STATSADVOKATENES INSPEKSJONSRAPPORT 2019

Innholdsfortegnelse

I	INNLEDNING.....	2
II	FORBEREDELSE – SAKSGJENNOMGÅELSE	2
	1. Henlagte voldtektssaker	2
	2. Henlagte voldssaker	4
	3. Evaluering av voldtektssaker der det har vært en nær relasjon mellom tiltalt og fornærmet.....	4
III	FORBEREDELSE – RESTANSELISTER OG ANDRE DOKUMENTER.....	5
	1. Restanselister	5
	2. Instrukser	6
	3. Personellsituasjonen	6
IV	GJENNOMFØRELSE – TEMAER.....	6
	1. Møte med politimester og leder for påtale	6
	2. Påtale	8
	3. Etterforskning – FEFE, GDE1, GDE2, GDE3 og GDE4	9
	3.1. FEFE (Felles etterretning, forebygging og etterforskning).....	9
	3.2. GDE1 og GDE2 (Søre Sunnmøre og Nordre Sunnmøre).....	10
	3.3. GDE3 (Romsdal)	10
	3.4. GDE4 (Nordmøre)	11
	4. Konkrete saksområder	11
	5. Fellesmøte.....	12

I INNLEDNING

Inspeksjonen ble gjennomført 11. og 12. november 2019 i Ålesund, 13. november i Kristiansund, 14. november i Molde og et felles oppsummeringsmøte i Molde 15. november med videolink til Ålesund og Kristiansund. Fra statsadvokatene deltok førstestatsadvokat Ingvild Thorn Nordheim, statsadvokat Jogeir Nogva og statsadvokat Magne Nyborg.

Sentrale dokument for inspeksjonen var:

- riksadvokatens brev av 21. desember 2018 om statsadvokatenes fagledelse i 2019
- rundskriv nr. 3/2018 om kvalitetskrav til straffesaksbehandlingen
- mål og prioriteringsrundskrivet for 2019
- riksadvokatens retningslinjer om systematisk erfaringslæring av 26. september 2018
- statsadvokatenes inspeksjonsrapport av 30. november 2018
- riksadvokatens svar på inspeksjonsrapporten av 21. desember 2018
- inspeksjonsbrevet av 12. september 2019
- statsadvokatenes fagledelsesplan for 2019
- statsadvokatenes direktiv for påtalejuristene
- oppdaterte tall fra PSV (politiets styringsverktøy)
- lokal straffesaksinstruks
- påtaledirektiv for Møre og Romsdal politidistrikt
- bemanningsplan for Møre og Romsdal politidistrikt

Nytt av året var at statsadvokatene i forkant av inspeksjonen har gjennomgått innkalte voldssaker som er henlagt i perioden 1. mai 2018 til 1. mai 2019 og innkalte voldtektssaker som ble henlagt i 2018. Videre er det foretatt to evalueringer av voldtektssaker som også blir behandlet i rapporten.

Politijuristene fikk frist til 1. november til å oversende sine gjennomgåtte lister med ungdomssaker, saker eldre enn 12 måneder, og D-lista (påtaleavgjorte, ikke rettskraftige saker). Statsadvokatene gikk på forhånd gjennom disse listene.

II FORBEREDELSE – SAKSGJENNOMGÅELSE

1. Henlagte voldtektssaker

Av 81 avgjorte voldtektssaker i 2018, er 65 av sakene henlagt. Det er tatt ut tiltale i 11,1% av sakene. Dette ligger på det omlag nivå som VG i sin artikkel i desember 2018 viste til for vårt distrikt i perioden 2015-2017. Det ble vist til at landsgjennomsnittet var 14,6%.

Statsadvokatene fikk tilsendt oversikt over alle henlagte voldtektssaker for 2018 og gjennomgått disse med henblikk på å prøve hvorvidt etterforskingen har vært adekvat og tilstrekkelig. Statsadvokatene har også kontrollert hvorvidt det i hvert tilfelle er benyttet riktig begrunnelse for henleggelsen. Det er vedlagt en oversikt over sentrale funn i sakene. Det ble sendt en egen henvendelse til politiet at dersom det var etterforskningsplaner andre plasser enn i BL, så måtte det opplyses om dette og denne måtte ettersendes. Etter gjennomgangen, viste det seg at etterforskningsplan mangler i 26 saker. I dette ligger at det ikke ligger eller er vist til noen etterforskningsplan i saken eller at den har betydelige mangler. Vi så for eksempel tilfeller der det var utarbeidet en sparsom arbeidslogg.

Av 65 henlagte saker i 2018, var bare 14 av sakene avgjort innen fristen på 130 dager. Fristen på 130 dager fremkommer i riksadvokatene mål og prioriteringer. Det er gjennomgående lang saksbehandlingstid på etterforsking, og i en sak var det liggetid på omlag et år på påtale. Enkelte

saker med gjerningsperson under 18 år (U-18 saker), var ikke fanget opp da riktig gjerningstidspunkt ikke var registrert.

Oversikt over henleggelseskoder

058 bevisets stilling: 54 saker

103 intet straffbart forhold bevist: 2 saker

028 ikke rimelig grunn til å undersøke (saksnivå): 2 saker

065 tvil om tilregnelighet: 2 saker

014 manglende opplysninger om gjerningsmannen: 4 saker

106 ikke rimelig grunn til grunn til å undersøke (personnivå): 1 sak

Av de 65 sakene, henla politiet 37 saker, 1 sak var bistandssak, mens statsadvokatene henla 27 saker.

Det var 14 klager i sakene, derav 3 som gikk til riksadvokaten. 12 av klagen ble ikke omgjort, mens 2 klager ble omgjort av statsadvokaten for ytterligere etterforskning og ny påtaleavgjørelse hos politiet.

I brev fra riksadvokatene av 15. november 2018 vises det til krav til utfyllende underretning til fornærmede. I 11 av sakene var det ikke sendt underretningsbrev til fornærmede, mens i 2 av sakene var det kun sendt standardbrev.

Ved gjennomgangen av sakene ser en at politiarbeid på stedet er en kvalitetsindikator. Dette sikrer en umiddelbar forklaring og er avgjørende for den videre etterforskning. Det var gjennomgående god bruk av sikring av elektroniske spor. Åsted var sikret der forholdet nylig hadde skjedd, mens det var variabelt i saker som var anmeldt lenge etter. Aktuelle vitneavhør var tatt og vel så det. En kan stille seg spørsmålet om alle vitneavhør var med på å belyse saken.

Det var gjennomgående god dokumentorden og Kripos sin redigeringsmodell synes godt innarbeidet i distriktet.

Det var noen mangler ved innhenting av legejournaler eller uttalelser fra overgrepsmottak, og at dette først ble innhentet etter at statsadvokaten sendte saken i retur.

De mangler som er påpekt har ikke hatt betydning for henleggelsen.

Det kan være grunn til å stille spørsmålet om en burde vurdert bedre fornærmedes første forklaring ved den videre etterforskning. Er anmeldelsen en voldtekt? Hva er voldtekt? Straffeloven § 291: *Den som skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende adferd, har seksuell omgang med noen med noen som er bevisstløs eller av andre grunner er ute av stand til å motsette seg handlingen.* Sentrale spørsmål som må stilles er: Er det kun samleie uten samtykke? Forstod gjerningspersonen at det var en voldtekt? Hvorfor anmeldes det som voldtekt? Det har vært fagdager om dette tema og dette vil også følges opp i 2020.

I VGs artikkel fra desember 2018 var det vist til at Møre og Romsdal politidistrikt var det distriktet som tok ut nest færrest tiltaler i voldtektssaker i perioden 2015-2017. Etter å ha gjennomgått henlagte saker, fant en ingen grunn til å si at sakene var uriktig henlagt. Hvorvidt det var utøvd et for strengt skjønn til å ta ut tiltaler, så var det naturlig å se på domfellelser og frifinnelser i retten. I 2018 er det 5 frifinnende rettskraftige dommer av i alt 14 voldtektssaker i tingrett/lagmannsrett. Statsadvokatene vurderer dette som at det ikke praktiseres en for streng terskel for å ta ut tiltalte.

2. Henlagte voldssaker

Det er gjennomgått 41 voldssaker (fristsaker 90 dager) henlagt 1. mai 2018-1. mai 2019
Statsadvokatene har som en oppfølging av kvalitetsundersøkelsen 2018 gjennomgått alle henlagte voldssaker i perioden 1. mai 2018 til 1. mai 2019 (41 saker). Dette gjelder overtredelser av straffeloven §§ 272-274, jf. statistikkgruppene 1752, 1753, 1754, 1755 og 1756. Denne saksgjennomgangen har bakgrunn i at kvalitetsundersøkelsen 2018 viste at politidistriktet henla innpå halvparten av disse sakene, mens landsgjennomsnittet lå i området 1/3-del. Tidsintervallet på 1 år for denne oppfølgende gjennomgangen av henlagte saker, er saker oppstått i tiden etter sakene for kvalitetsundersøkelsen 2018.

Som for voldtektssakene var målet også her å undersøke hvorvidt etterforskningen har vært adekvat og tilstrekkelig, samt å kontrollere at det er benyttet riktig begrunnelse for henleggelse.

Saksgjennomgangen viser følgende:

Overholdt frist

21 saker overholdt fristen

17 saker ikke overholdt frist

(Øvrige er omkodet til kroppskrenkelse eller undersøkelsessak derfor ikke relevant)

Liggetid

14 av sakene er det påvist liggetid på 3 måneder eller mer.

Kvalitet på det som er gjennomført/burde ytterligere ef vært gjort

Bemerkninger om mangler i 7 av de gjennomgåtte saker, hvor det enten skulle vært gjennomført flere vitneavhør, innhentet andre bevis, eventuelt kvaliteten på det som er gjort burde vært bedre.

Henleggelse – prematur eller tvilsom henleggelse samt evt. feil henleggelsesbegrunnelse

1 henleggelse er bemerket som tvilsom. 4 henleggelse er beskrevet som premature, dvs. skulle vært gjort mer før henleggelsen. Ingen bemerkninger til valg av henleggelsesbegrunnelse.

Henleggelsesprosenten i dette tidsintervallet er fortsatt høy (48 %) og står tilnærmet uendret i forhold til hovedundersøkelsen. Statsadvokatene vil fortsatt ha fokus på henleggelsespraksisen. Den oppfølgende undersøkelsen viser at det fremdeles er rom for forbedringer, men i dette tidsintervallet er det ikke lenger saker med et klart potensiale for en sannsynlig positiv påtaleavgjørelse dersom ytterligere etterforskning hadde blitt gjennomført.

3. Evaluering av voldtektssaker der det har vært en nær relasjon mellom tiltalt og fornærmet

Alle landets statsadvokater har fått pålegg fra riksadvokaten om å evaluere en voldtektssak hver i løpet av året. Det skal helst være en voldtektssak med en nær relasjon mellom fornærmede og tiltalte. Statsadvokatene i Møre og Romsdal har så langt evaluert to voldtektssaker, mens det er avtalt evaluering av en tredje sak i desember.

Voldtektssak 1

Suksesskriterier til oppfølging

Hovedetterforsker tidlig på banen

God etterforskningsplan

God kontakt med lensmannskontoret

Tidlig tilrettelagte avhør

Sentrale vitner avhørt

Godt arbeid med å innhente opplysninger om sentrale tidspunkt

Forbedringsområder til oppfølging

Selv om det ble domfellelse i tingrett og lagmannsrett, så er det også forbedringspotensialer i saken. Etterforskningsgruppe skulle vært satt
Påtalejurist skulle vært mer med i initialfasen
Tidslinje skulle vært utarbeidet
Kritiske tidspunkt skulle vært avklart tidligere. Fornærmede under 10 år? Tiltalte over 15 år?
Tiltalte under 18 år?
Hypotesen om en mulig annen gjerningsperson skulle vært fulgt opp tidligere
Sentrale vitner skulle vært avhørt tidligere
Liggetid på 5 måneder og saksbehandlingstid på 2 år blir straffutmålingsmoment
Lange tilrettelagte avhør. Tilrettelagte avhør av vitner opp mot 16 år kan gjøres kortere.

Voldtektssak 2

Suksesskriterier til oppfølging

Forståelsesfull politiledelse om nødvendigheten av ressurser
God etterforskningsledelse
Samarbeid mellom påtalejurist og etterforskningsleder
Samarbeid mellom driftsenheter på tvers
Informasjonsmøte om etterforskningen for statsadvokat
Påtalejurist bisitter under saken i begge rettsinstanser
Aktiv bruk av bistandsadvokat for sakens opplysning gjennom avhør av fornærmede

Forbedringsområder til oppfølging

Selv om det ble domfellelse i tingrett og lagmannsrett, så er det også forbedringspotensialer i saken
Tydeligere og tidligere plassering av saken i initialfasen, både vedrørende etterforskningsenhet, politifaglig etterforskningsleder og påtalejurist
Ansvar for media bør utpekes tidlig
Økt deltakelse for påtalejurister i Indicia-prosjekt
Behov for større analysekapasitet i distriktet
Utpeking av uavhengige pårørende kontakter

III FORBEREDELSE – RESTANSELISTER OG ANDRE DOKUMENTER

1. Restanselister

Statsadvokatene har også i 2019 gjennomgått restanselister for alle ungdomssaker, saker eldre enn 12 måneder, og D-lista (påtaleavgjorte, ikke rettskraftige saker) hos den enkelte påtalejurist.

Det anses som nyttig at disse ble innsendt i forkant, slik at det var ryddet opp i unødige oppførelser f.eks. som følge av uoppgjort beslag samt feilføringer o.a.

Når det gjelder restansene eldre enn 12 måneder hadde politidistriktet en relativt stor nedgang fra 281 saker i mai til 215 saker i juli. Pr. 1. november var det likevel en økning til 248 saker eldre enn 12 måneder. For å imøtegå en forventet restanseøkning, ble det iverksatt en restanseaksjon på påtale i juni 2019. Aksjonen omfattet voldtektssaker, øvrige seksuallovbruddssaker eldre enn 6 måneder, mishandling i nære relasjoner eldre enn 6 måneder og i noe grad øvrige saker eldre enn 12 måneder, alt etter prinsippet om eldste sak.

Utdrag fra Lokalt disponeringsskriv:

Innan utgangen av 2019 skal distriktet være på måltal på restansane. Kvar einskild driftseining skal forholde seg til eigne resultatkrav i PSV, men må også sjå distriktet sine resultat som ein heilskap.

Etter gjennomgang av listene, synes juristene å ha god kontroll over sine porteføljer. Det jobbes målrettet for å redusere restansene, og da med særlig fokus på de prioriterte sakene. Likevel ser vi at enkelte saker blir liggende i påvente av etterforskning. Selv om dette har bedret seg gjennom 2019, er det fremdeles prioriterte SO-saker over 12 måneder som enda ikke er ferdig etterforsket. Disse må prioriteres.

Saker eldre enn 12 måneder på Avsnitt for etterforskning av økonomi og miljøkriminalitet omhandles nærmere under pkt. IV 3.1.

2. Instruksjer

Det ble også sendt inn gjeldende lokal straffesaksinstruks og påtaledirektiv. Det ble opplyst at den lokale straffesaksinstruksen var under revidering. Det ble opplyst fra statsadvokatene at politijuristene i større grad må vise til påtaledirektivet ved oversendelser til statsadvokatene når straffepåstanden skal begrunnes. Dersom det er avvik fra direktivet, må dette begrunnes særskilt.

3. Personellsituasjonen

Statsadvokatene ble forelagt bemanningsplanen for politidistriktet og det ble gitt en redegjørelse for bemanningssituasjonen ved den enkelte påtaleenhet og etterforskningsenhet.

Det er totalt 30 påtalejurister i distriktet, derav en som er vakant. Av disse 30 stillingene ble to nye stillinger ble besatt i 2019 og en ytterligere stilling forventes besatt i desember 2019. Politidistriktet ble styrket med 11 nye politistillinger i 2019, der 9 stillinger går til etterforskning, derav 8 til etterforskning av SO og grov vold.

Den økte bemanningen er og vil bli av stor betydning for bedring av straffesaksbehandlingen.

IV GJENNOMFØRELSE – TEMAER

Inspeksjonen ble gjennomført med innledende møter og samtaler i Ålesund og videre oppmøter i Kristiansund og Molde.

1. Møte med politimester og leder for påtale

Statsadvokatene hadde møte med politimester og leder for påtale der man blant annet gjennomgikk siste års inspeksjonsrapport og aktuelle tall fra PAL og PSV.

I møtet med politimester og leder for påtale ble det vist følgende:

Overordnet status – per 10.11.19

- Antall anmeldelser: 9747 (nedgang med ca 700)
- Antall påtaleavgjørelser: 10052 (nedgang med ca 500)
- Saksbehandlingstid: 94 dg (86 dg i oppklarte saker)
- Oppklaringsprosent: 64,2% (61,6% T2 2018)

Dette viser at antall påtaleavgjørelser er høyere enn antall anmeldelser, noe som indikerer at distriktet ikke bygger nye restanser. Oppklaringsprosenten er høyere enn landsgjennomsnittet som er på 51,1%. Økningen i saksbehandlingstid har sammenheng med nedarbeiding av restanser av eldre saker, herunder særlig de prioriterte sakene.

Hovedutfordringen med bemanning har så langt vært særlig utpreget på etterforskning. Distriktet har imidlertid gjennom 2019 hatt en tydelig satsing på etterforskning. Dette er viktige steg i riktig retning. Det vil fortsatt være behov for ytterligere å bygge opp etterforskningsfeltet for å skape robuste team, oppfylle intensjonene i etterforskningsløftet og for å håndtere de prioriterte sakene.

Distriktet står også overfor en utfordrende bemanningssituasjon på påtale i månedene som kommer. De er to nyansettelser og vikarer, men det tar tid med opplæring og å få disse i full produksjon. Endringen i kriminalitetsbildet med en økning av seksuallovbrudd og mishandling i nære relasjoner, parallelt med gjennomføring av endringsprosesser/tiltak i reformen påvirker påtaleproduksjonen negativt. Pr i dag vises det til behov for styrking særlig hos FSI, FOA påtale, men også styrking av generalistporteføljen og PRI SO/familievold-saker.

Møre og Romsdal politidistrikt er imidlertid optimistisk med tanke på oppgaveløsningen innenfor straffesaksbehandlingen fremover mot og inn i 2020, og vil sørge for en tett oppfølging og god overordnet styring av den samlede straffesaksporteføljen og prioritering av de riktige sakene i tråd med føringene fra Riksadvokaten og Politidirektoratet.

Ordringen med 4 geografiske driftsenheter (GDEer) er under evaluering. Det er foreslått at dette endres til 2 GDEer, en i Sunnmøre og en felles i Nordmøre og Romsdal. Distriktet har ennå ikke kommet til enighet.

Voldtektssaker

Pr oktober var det 22 voldtektssaker eldre enn 3 måneder, derav 3 av disse var eldre enn 12 måneder. Statsadvokaten merker seg at de fleste lå til etterforskning og at 3 saker eldre enn 12 måneder ennå lå til etterforskning der flere sentrale etterforskningskritt ennå ikke var utført. Saksbehandlingstiden har økt fra 155 dager på samme tid i fjor til 218 dager i år. Dette er en forventet økning på grunn av nedarbeidelse av restanser. Antall anmeldelser har gått noe ned, mens det har vært en økning av påtaleavgjorte saker. En bevisst prioritering gjør nå at en får avgjort flere gamle saker. Prioriteringen av SO-saker fortsetter også fremover.

Seksuell omgang med voldtekt av barn under 14 år:

Pr oktober var det 15 saker eldre enn 3 måneder, mens 5 av disse var eldre enn 12 måneder. Også er her antall påtaleavgjørelser flere enn antall anmeldelser, slik at restansene bygges ned. De fleste sakene ligger nå til etterforskning.

Seksuell omgang og handling med barn under 16 år

Pr oktober var det 34 saker eldre enn 3 måneder, mens 13 av disse var eldre enn 12 måneder. Også er her antall påtaleavgjørelser flere enn antall anmeldelser, slik at restansene bygges ned. De fleste sakene ligger nå til etterforskning.

Mishandling i nære relasjoner

Pr oktober var det 74 saker eldre enn 3 måneder, mens 21 av disse var eldre enn 12 måneder. Hittil i år har det vært en økning av antall saker, og antall anmeldelser ligger over tilsvarende periode i 2017 og 2018. Politidistriktet har rettet oppmerksomheten mot at det så langt i år har kommet inn flere saker innen saksfeltet enn det som blir avgjort, i tillegg til at det er restanser inne saksfeltet. Det er en økning fra 25 tiltalebeslutninger i september 2018 til 34 tiltalebeslutninger i september 2019. Dette medfører betydelig økning av tilrettelagte avhør og etterforsker- og aktorressurser. Det ble vist til at det frem mot årsslutt vil det være en styrket fokus på nedarbeidning av restanser av disse sakene, både gjennom ordinær saksbehandling og restanseaksjoner. Statsadvokatene har også her merket seg at flere saker eldre enn 12 måneder ligger til etterforskning der sentrale etterforskningskritt ennå ikke er gjennomført.

Prioriterte voldssaker

I 2018 ble 52,5% av disse sakene avgjort innen fristen på 90 dager. Nå er det kun 28,3% som er avgjort innen fristen. Oppklaringsprosenten er 55%. Tendensen er at sakene i 2019 har hatt svært lang saksbehandlingstid hos etterforskning, slik at fristene er brutt allerede når sakene kommer til påtale. Det ble vist til at dette skyldes blant annet at prioriterte SO-saker og vold i nære relasjoner, har blitt prioritert foran.

U-18 saker

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for disse sakene er 42 dager, mens oppklaringsprosenten er 81,7%. Politidistriktet har klart 76,2% innen fristen i 2019. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 44 dager og ligger nær måltallet. Det en også ser er at fristen er brutt når sakene kommer til påtale. Det er vist til at sakene prioriteres både på etterforskning og påtale. Det er nå 3 påtalejurister, en i hver lokasjon, som har et særskilt ansvar for disse sakene. Det er gode samarbeidsrutiner med forebyggende og konfliktrådet.

2. Påtale

Statsadvokatene fikk meddelt status når det gjelder vurderinger tilknyttet innledning av etterforskning ved Felles straffesaksinntak (FSI), samt om videre fordeling til juristene. Det ble vist til at initialfasen ved FSI i det store og hele fungerte godt, men i noen saker gikk det for lang tid før saken ble fordelt til ny ansvarlig jurist. Det ble gitt flere eksempler på at saken ikke hadde blitt fordelt før 3 ukers fristen for førerkortbeslag var utløpt, slik at juristen da ikke fikk sendt saken til retten innen tidsfristen.

Videre ble det etterlyst bedre rutiner for å fordele sakene på etterforsker. Juristene uttrykte frustrasjon over at FSI fordelte saker på jurist, mens det gikk lang tid før sakene ble fordelt på etterforsker. Det ble vist til at FSI overfører saker på aktuelle etterforskingsenhet, men at i to av GDEene ble disse sakene stående på leder uten å bli delegert til den enkelte etterforsker. Dette fører til at juristene ikke får den nødvendige kontakt med etterforsker på et tidlig tidspunkt i saken, og at juristene får uforholdsmessig mange henvendelser i spørsmål som ikke angår juristene. Juristene blir således hindret i å styre sin portefølje ut i fra sin arbeidshverdag fordi det ikke er satt noen etterforsker i saken. Når det senere delegeres etterforskingskritt, vil den som skal ta et avhør i den enkelte sak, ikke ha den nødvendige kjennskap til saken. Her får juristene spørsmål om hva vedkommende skal avhøres om. Dette oppfattes som en merbelastning for juristene.

Statsadvokaten kan ha forståelse for at det i et HMS-perspektiv ikke velger å fordele alle saker direkte til etterforsker, men totalbildet viser at sakene kan bli skadelidende av en slik praksis, og at juristene får en unødvendig merbelastning. Det er tatt opp under inspeksjonen at dette må ses på som en midlertidig løsning, og vurderes på nytt når etterforskningsskapasiteten er styrket og blitt mer stabil.

Obligatorisk årlig opplæring er en utfordring av tidsmessige årsaker. En politiinspektør har fått ansvaret som fag- og opplæringsansvarlig. Dette utgjør ca. 20%. Det ønskes en ny stilling til dette. Statsadvokaten viste til et godt samarbeid med de fag- og opplæringsansvarlige i distriktet, der felles fagdager har blitt en del av den obligatoriske opplæringen både for jurister og etterforskere. Dette anses som nyttig og tilbakemeldingene, særlig fra juristene, har vært at dette er mer rettet mot de. Statsadvokatene vil fortsette å samarbeide både med politi og påtale om felles fagdager i 2020.

Politiet har knapt foretatt egne evalueringer av straffesaker i 2019. Det vises til at det har vært utfordrende å finne tid til dette når det arbeides målrettet med restansenedbygging. Juristene ser god nytte i å delta i statsadvokatenes evalueringer og vi ser frem til å fortsette med dette i 2020.

Alle politijuristene er godt i gang med digitale aktorat. Utfordringen nå er at tingrettene, utenom Sunnmøre, ikke er dimensjonert for flere digitale aktorat samtidig.

3. Etterforskning – FEFE, GDE1, GDE2, GDE3 og GDE4

POLITIET

JUS 087 – Restanser fordelt på driftsenhet

10.11.19 (per okt)	Etterforsker					Påtaleansvarlig				
	TOTALT	0-3 MND	4-6 MND	7-12 MND	>12 MND	TOTALT	0-3 MND	4-6 MND	7-12 MND	>12 MND
208 Møre og Romsdal politidistrikt										
23249 FEFE	223	85	44	60	34	164	81	22	28	33
23250 FUFPSR	9	4	2	1	2	1				1
23841 GDE Nordmøre	323	184	71	52	16	209	81	46	67	15
22615 Nordre Sunnmøre	399	205	107	69	18	178	48	46	64	20
23840 GDE Romsdal	265	125	53	51	36	158	44	42	46	26
22619 Søre Sunnmøre	218	117	49	37	15	170	31	67	60	12
Totalt på nivå 1	1 437	720	326	270	121	880	285	223	265	107
Registrert på distrikt	5	2	0	0	3	0	0	0	0	0
Totalt på distrikt	1 442	722	326	270	124	880	285	223	265	107

10.09.19 (per aug)	Etterforsker					Påtaleansvarlig				
	TOTALT	0-3 MND	4-6 MND	7-12 MND	>12 MND	TOTALT	0-3 MND	4-6 MND	7-12 MND	>12 MND
208 Møre og Romsdal politidistrikt										
23249 FEFE	336	92	117	77	50	183	104	23	28	28
23250 FUFPSR	4	2		1	1	1				1
23841 GDE Nordmøre	321	167	77	59	18	189	58	42	68	21
22615 Nordre Sunnmøre	409	201	107	79	22	188	43	64	57	24
23840 GDE Romsdal	274	117	62	57	38	172	49	45	49	29
22619 Søre Sunnmøre	209	112	53	34	10	263	101	84	66	12
Totalt på nivå 1	1 553	691	416	307	139	996	355	258	268	115
Registrert på distrikt	6	3	0	0	3	1	1	0	0	0
Totalt på distrikt	1 559	694	416	307	142	997	356	258	268	115

Publisert:

18.11.2019 5:06:9

3.1. FEFE (Felles etterretning, forebygging og etterforskning)

Det ble redegjort for straffesaksarbeid og instruksjoner for etterforskning ved Felles enhet for etterforskning, forebygging og etterretning, samt om ressurser og kompetanse. Leder for FEFE uttrykte behovet for flere ressurser og at det var kjærkomment å få på plass ytterligere etterforskere.

FSI (Felles straffesaksinntak)

FSI har på mange måter vært en suksess når det gjelder å fange opp og styre sakene på et tidlig tidspunkt. Ikke minst vises det til lik behandling uansett hvor sakene oppstår i distriktet. Da FSI ble opprettet, ble det anslått at 65% av sakene kunne avgjøres ved FSI. Avgjørelsesprosenten både i 2018 og i 2019 har i snitt ligget rundt 40 %. Det legges ikke så stor vekt på dette, siden FSI fremdeles er under utforming i forbindelse med bemanning. Hva som er den riktige målsettingen må baseres på erfaring og ikke minst tilgjengelige ressurser. Det vises til at det mangler ressurser, og blant annet et ønske om ytterligere tilførsel av jurister. Det meddeles at det pr dags dato er vanskelig å øke ressursene på FSI.

Avsnitt for spesiell etterforskning og særskilte metoder

Med 3 mann i denne enheten er det utfordrende å tilegne seg nye metoder og system. Det er få selvinitierte saker.

Menneskehandelgruppen er i etableringsfasen og har siden oppstart drevet mest med kompetansebygging. Det er et godt samarbeid med forebyggende enheter, A-krim og øvrige etterforskningsenheter.

Avsnitt for etterforskning av økonomi og miljøkriminalitet

I 2019 har økoteamet arbeidet med 223 saker, hvorav 10 % av sakene er miljøraker. Det er påtaleavgjort ca 208 saker i 2019. Økoteamet har hatt store utfordringer det siste året da en av to jurister har vært 80 % sykmeldt. I samme tidsrom har halvparten av resten av teamet vært ute på grunn av turnover og sykmeldinger. Det er lagt opp til at en vikar for den sykmeldte vil være på plass i løpet av første kvartal 2020.

Økoteamet har hatt fokus på inndragning, også i andre saker enn økonomisaker. De har samarbeidsmøter med på GDE'ene og FEFE om finansiell etterforskning i andre typer saker for å forsøke å få økt inndragning. Så langt i 2019 har de hatt fire saker med inndragning av til sammen 2 554 800 kroner. Inndragning er ett av temaene på OÅO neste år, slik at statsadvokatene forventer inndragning i flere saker i 2020.

Når det gjelder arbeidskriminalitet så har økoteamet jevnlig møter med NAV, skatt, arbeidstilsyn og Statens vegvesen. Det ble opplyst at disse tverrfaglige samarbeidsmøtene fungerer bra.

Gjennomgang av saker eldre enn 12 måneder

Gjennomgangen av saker eldre enn 12 måneder viser at det har vært en positiv utvikling, der juristene i det store har god kontroll på sine porteføljer. Det er positivt at det er færre saker som er uoppgjorte på grunn av beslag og antall ikke vedtatte forelegg også har en positiv utvikling, der det fremstår som politidistriktet nå har bedre rutiner på purring på forelegg, der ikke vedtatte forelegg raskere blir sendt over til tingretten for behandling. Øvrige saker eldre enn 12 måneder er omhandlet foran i pkt. III 1.

DPA – digitalt politiarbeid

Leder for digitalt politiarbeid har nå fullført Master i *Påtaleansvarliges feilslutninger ved vurdering av digitale beviser*. Dette vil han forelese om på påtalemøtet. Han er også mye brukt utenfor distriktet og distriktet høster stor ære for denne kompetansen. DPA har opparbeidet seg god kompetanse og har gjennomført flere store nettovergrepssaker. Det er god fremdrift i sikring av beslag og analyser.

3.2. GDE1 og GDE2 (Søre Sunnmøre og Nordre Sunnmøre)

GDE1 og GDE2 driftes pr tiden sammen. Særlig GDE2 har hatt en betydelig vakansesituasjon gjennom det første halvåret. Det har vært gjennomført restanseprosjekter som har gitt resultater. Fra sommeren 2019 har bemanningssituasjonen endret seg betraktelig, og pr 1. november er både etterforskningsseksjonen og lensmannskontoret fullbemannet. Dette gir grunn til å forvente økning både av kapasitet og kvalitet. Utfordringene ved etterforskningspersonell er manglende erfaring, samt at flere går i midlertidige stillinger. Utveksling av erfaring, påbegynte studier, og flere ansettelse, tilsier at disse utfordringene vil bli mindre i 2020. Likevel er det et stort sakstilfang til enheten og det er lite handlingsrom til å jobbe med andre saker utover akutte pri.saker, tilrettelagte avhør, kroppsskader, U-18 og varetektsaker.

3.3. GDE3 (Romsdal)

GDE3 oppfyller fristen i U-18 sakene og viser til at dette blant annet skyldes måten de har organisert dette på. Det har vært et stort trykk på etterforskerne det siste året, og i likhet med de øvrige GDEene har det vært stor turn-over. Det er en utfordring med alle de ressursene som tilrettelagte avhør krever også med hensyn til transport og reisetid. Videre har denne GDEen hatt en stor og omfattende sak siste året som mer eller mindre har lagt beslag på 4 etterforskere. Det er pr tiden ca. 60 saker til etterforskning, og det viser seg at det flere voldtektsaker eldre enn 12 måneder som ikke er ferdig etterforsket. Årlig obligatorisk opplæring og enkelte samarbeidsmøter må stort sett prioriteres bort. Etterforskere som går på vakt på helg oppleves som en suksess i forhold til oppklaring og god etterforskning i initialfasen, samtidig som at dette igjen utløser turnusfri. Av hensyn til etterforskerne settes

alle saker på enhetsleder og arbeidsoppgaver deles ut etterhvert. Statsadvokaten tok opp at dette må ses på som en midlertidig løsning, og vurderes på nytt når etterforskningskapasiteten er styrket og blitt mer stabil. Det vises til dette tema omhandlet under punkt 2 påtale.

3.4. GDE4 (Nordmøre)

Det har vært en betydelig nedbygging av restanser ved GDE4 det siste året. På samme tid i 2018 var det 120 saker eldre enn 12 måneder, mens det på inspeksjonstidspunktet nå var redusert til 37 saker eldre enn 12 måneder. I tillegg til målrettede restanseaksjoner, har det vært en betydelig styrking av etterforskningsenheten. Det har også vært en suksessfaktor at en har benyttet etterforskere også i fra lensmannskontorene til å etterforske de prioriterte sakene. De mindre prioriterte sakene lider imidlertid under dette.

Det uttrykkes fra alle GDEene at det ofte tar lang tid fra saken overføres fra FSI til GDEene, samtidig som det er en forventning til at det kunne vært utført flere etterforskningskritt mens saken var på FSI, typisk telefonavhør. Dersom manglende etterforskningskritt står på kapasiteten til FSI, så ønskes det at sakene overføres GDEene på et tidligere tidspunkt.

4. Konkrete saksområder

Tilrettelagte avhør

Fristen er ikke oppnådd så langt i 2019 da det kun er pr dags dato 34% som er utført innen fristen. Av 55 saker i T2 har 38 av disse fristbrudd. I 20 av disse sakene skyldes fristbruddet kapasitet hos avhører. I tillegg skyldes noen av de øvrige fristbruddene kapasitet hos etterforskning. Hovedårsaken til dette er mangel på barneavhørere, samt at det har vært en økning i antall saker. I tillegg har det vært manglende kapasitet på etterforskning for gjennomføring av parallelle oppgaver til aksjonsdager.

Distriktet forsøker å ta i bruk samtlige ansatte med avhørerkompetanse i distriktet, men andre oppgaver og reiseavstander vanskeliggjør å få full effekt av dette. I tillegg arbeider de fleste av disse med etterforskning av de prioriterte sakene. Distriktet har også utfordringer med å rekruttere nye barneavhørere, og får ikke søkere til utdanningen/fagfeltet. Utdanningsløpet er også langvarig, slik at det vil ta tid å få en styrking i antall avhørere.

Selv om en tilstreber å følge opp fristene, er det en utfordring å holde nødvendig trykk i saken etter tilrettelagte avhør. Ofte er etterforskningsressursene satt på andre prioriterte saker, slik at saker med tilrettelagte avhør fort får en liggetid etter de tilrettelagte avhørene før de følges opp igjen. Det arbeides med å undersøke mulighetene for en "satellitt" av Barnehuset i Kristiansund.

Statsadvokatene vil for øvrig bemerke at gjennom det siste års behandling av saker med tilrettelagte avhør, ser en i noen saker at det er uklart om mistenkte har fått status som siktet etter straffeprosessloven § 239b tredje ledd, samt at det ikke fremkommer i saken hvorvidt siktede har blitt informert om muligheten for supplerende avhør jf strpl. §239b fjerde ledd. Dette må fremkomme i alle saker med tilrettelagte avhør. Det er svært uheldig at dette har blitt avdekt først når saken kommer til statsadvokaten langt tid etter, og barnet må inn til nytt supplerende avhør kanskje et år etter det tilrettelagte avhøret.

Besøksforbud

Ileggelse av besøksforbud, rutiner og praksis fungerer godt.

Hatkriminalitet

Ingen saker pr dags dato. Fokus på dette i vårt direktiv, særlig mht. hva som kan være bakenforliggende årsak til for eksempel voldsutøvelse og skadeverk. Dette er også fulgt opp i den

årlige obligatoriske opplæringen. Det anses som verdifullt at politiet har utdannet personell innen hatkriminalitet ved Politihøgskolen i Oslo.

Inndragning av utbytte

Inndragning av utbytte ble tatt opp med alle enhetene. Pr dags dato er det stort sett økoteamet som står for pengeinndragningen i politidistriktet. Det ble fra statsadvokaten spesielt vist til en grov narkotikasak som endte med utvidet inndragning. Det er viktig at det tidlig settes fokus på muligheter for inndragning særlig i narkotikasaker.

5. Fellesmøte

Fredag den 15. november var det fellesmøte med påtalejuristene, enhetsleder og de som for øvrig har deltatt i inspeksjonen. I møtet presenterer vi resultatene fra gjennomgåelsen av de innkalte sakene og foreløpig inntrykk og vurderinger fra inspeksjonen.

Hovedinntrykket etter inspeksjonen er at politidistriktet gjennom 2019 har målrettet prioritert de riktige sakene og at organisasjonen er i ferd med å sette seg etter omorganiseringen. Statsadvokatene merker seg at fortsatt riktig prioritering og økt bemanning gir forventninger om bedre resultater for 2020. Fokusområder fremover vil fremdeles være saker innenfor: voldtekt, mishandling i nære relasjoner, tilrettelagte avhør, restanser og prioritert vold.

Ingvild Thorn Nordheim

Gjenpart: Riksadvokaten, Politidirektoratet